

TOEKOMSTVISIE

Werkdocument van de Stichting Kostbaar Salland waarin een schets wordt gegeven van de gewenste ontwikkeling van de stichting in de jaren 2014 – 2020.

INLEIDING

Salland heeft bijzondere kwaliteiten, niet in de laatste plaats vanwege de mooie natuurgebieden, prachtige bossen en zeker ook de karakteristieke landschapselementen. Houtwallen, knotwilgen, mooie solitaire bomen en boomgroepen, boomgaarden enz., enz. Ook het cultureel erfgoed maakt Salland bijzonder, waarbij je kunt denken aan prachtige boerderijen, mooie kerkpaden, fraaie landgoederen met karakteristieke bebouwing en lanen. Kortom: Salland heeft een eigen identiteit die het waard is om in stand te houden én te ontwikkelen.

De Stichting Kostbaar Salland (SKS) zet zich in voor behoud, herstel en ontwikkeling van Salland, toegespitst op natuur, landschap en cultureel erfgoed. SKS verwerft financiële middelen om deze vervolgens in te zetten voor behoud, herstel en ontwikkeling van het Sallandse landschap. Daarbij voert SKS niet zelf de werkzaamheden uit, maar ondersteunt zij particuliere eigenaren, verenigingen, stichtingen en instellingen.

De SKS heeft zich in de afgelopen vier jaar bewezen door ruim 8 miljoen euro in te zetten voor het behoud, het herstel en het beheer van karakteristieke landschapselementen in Salland, die eigendom zijn van particulieren (boeren, landgoederen, stichtingen). Die financiële middelen in het kader van de regeling Groene en Blauwe Diensten werden beschikbaar gesteld door de provincie, door de drie Sallandse gemeenten Deventer, Olst-Wijhe en Raalte en de stichting IJssellandschap.

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Het Sallandse landschap met zijn natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden blijft niet vanzelfsprekend zijn hoge waarden behouden.

Ontwikkelingen als schaalvergroting in de landbouw, uitbreiding van de verkeersinfrastructuur en de intensivering van de verkeersbewegingen, uitbreiding en intensivering van (grootschalige) recreatiebedrijven, gebrek aan financiële middelen, kunnen alle uitpakken als bedreigingen.

Tegelijkertijd zijn er volop kansen. Een gezonde en gelijkmatige ontwikkeling van recreatie en toerisme (denk aan wandelen en fietsen) biedt kansen op hernieuwde functionaliteit van landschap, natuur en culturele waarden en daarmee zicht op weliswaar bescheiden financiële middelen. Ontwikkelingen in het waterbeheer (denk aan Ruimte voor de rivier) biedt perspectief op ontwikkeling van ecologische waarden en nieuwe mogelijkheden van beleving van natuur en landschap. Aansluiting bij het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid biedt kansen voor vergroening van het landschap (Salland Deal). Toenemende samenwerking van instellingen, bedrijven en burgers geeft draagvlak en kracht voor een positieve ontwikkeling van het Sallands eigene (Kracht van Salland). Veel bedrijven en particulieren hebben laten weten dat ook zij zich in willen zetten voor Salland. Zij willen invulling geven aan maatschappelijke verantwoordelijkheid op het gebied van duurzaamheid, landschap, natuur en cultureel erfgoed. Concreet en dichtbij huis.

Vanzelfsprekend hebben overheden een blijvende verantwoordelijkheid voor het behoud van de eigen Sallandse identiteit. Via bestemmingsplannen, ontwikkelingsplannen, handhaving en toezicht is er een permanente inzet van overheden nodig en gewenst. Ook de blijvende inzet van financiële middelen is gewenst en noodzakelijk, immers het gaat om natuur en landschap als collectief goed. Maar er is ook sprake van een terugtrekkende overheid met een sterke krimp van de financiële ruimte. Dat doet een beroep op meer werken van onderop, op participatie: netwerken van boeren, burgers en buitenlui, van

bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties zijn van toenemend belang. Steeds meer bedrijven geven vorm aan maatschappelijk verantwoord ondernemen door ook zorg te hebben voor de kwaliteit van de omgeving.

AMBITIES

SKS wil binnen Salland (de gemeentegrenzen van Deventer, Olst-Wijhe en Raalte vormen het werkgebied van SKS) een belangrijke rol vervullen, gericht op een duurzame ontwikkeling van landschap, natuur en cultuurhistorische waarden. SKS zoekt naar een evenwichtige balans tussen bottom-up up- en top-downactiviteiten gericht op behoud en ontwikkeling van de Sallandse identiteit. SKS heeft daarbij een vooral een procesrol: bundeling, stimulering en financiering van initiatieven die niet (meer) gebonden zijn aan directe overheidsmaatregelen.

Puntsgewijs zijn dat -beknopt-:

1. Financiering van herstel, aanleg en duurzaam beheer van landschapselementen:

Er is nog veel werk te verzetten als we de ambitie delen van een duurzaam beheerd Sallands landschap. Dan is een veelvoud nodig van het nu ter beschikking staande bedrag¹. (8 miljoen euro). Een ambitie die alleen kans van slagen heeft als we investeren in draagvlak door niet alleen eigenaren intensief te benaderen, maar ook streekgebonden bedrijven en instellingen en bewoners. Dat is een voorwaarde om extra private middelen te verwerven. Maar ook is het noodzakelijk te anticiperen op provinciale en landelijke ontwikkelingen om daar extra publieke middelen te verwerven. Het is onze ambitie om het ingezette landschapsbeheer ook na 2013 verder uit te bouwen en daartoe financiële middelen te blijven verwerven.

In de periode tot en met 2013 zijn ca. 250 contracten met eigenaren van landschapselementen afgesloten. Gedurende 21 jaar krijgen deze een vergoeding voor het jaarlijkse beheer. Uitvoering van die afspraken zal voor SKS een blijvende kerntaak zijn.

2. Het aanboren en toedelen van extra private en publieke middelen voor projecten.

Naast de onder 1 bedoelde zogenoemde groene en blauwe diensten, worden gelden aangeboord voor projecten, die een bijdrage leveren aan het behoud en de ontwikkeling van natuur, landschap en cultuurhistorie die kenmerkend is voor Salland. De gelden worden op diverse wijze vergaard. Veruit de belangrijkste manier is het spaarsysteem met de RABO-streekrekening. Een uniek spaarsysteem dat voor bedrijven en particulieren interessant is, omdat er én een gewoon marktconforme rente wordt betaald én wordt bijgedragen aan ons doel. Andere wijzen van vergaren van middelen zijn schenkingen, legaten, participaties en donaties.

De SKS vormt een streekfonds en verstrekt op een verantwoorde manier financiële middelen aan interessante, vooral kleinschalige projecten.

Projecten binnen Salland die in aanmerking willen komen voor een bijdrage uit het streekfonds moeten voldoen aan een aantal voorwaarden. Het project moet bijdragen aan het versterken van de kernkwaliteiten van Salland. Kernkwaliteiten waarbij we denken aan: *de groene kwaliteit* van landschapselementen (houtwallen, vrijstaande bomen, hagen en heggen, boomgaarden), bossen, natuurterreinen en landgoederen. Maar we denken ook aan de

¹ We baseren dit op een interpretatie van cijfers die eerder zijn geproduceerd door KPMG, de Raad voor het Landelijk Gebied en de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap; dit waren cijfers op landelijk niveau die onderling in een vergelijkbare grootteorde liggen. Ook de korte praktijkervaring van Kostbaar Salland geeft aan dat het noodzakelijke bedrag voor Salland hoger is dan aanvankelijk is ingeschat (10-15 miljoen in 30 jaar).

cultuurhistorische eigenheid van het gebied, de *diversiteit* van het gebied en de *groeierende samenwerking* van betrokkenen in het gebied.

Ook is het van belang dat projecten bijdragen aan het kunnen beleven van die kwaliteiten.

3. Het vergroten van het draagvlak voor het cultuurlandschap van Salland

SKS en het streekfonds van SKS heeft een belangrijke toegevoegde waarde. Het biedt de mogelijkheid tot uiting van betrokkenheid bij Salland en versterkt daarmee het draagvlak voor de ontwikkeling van dit gebied. Het onderstreept dat het mooi houden van het gebied niet een zaak is van de overheid alleen, maar dat burgers, boeren, bedrijven en overheid het samen moeten doen. Bedoeld om het gebied met privaat en publiek geld duurzaam te ontwikkelen en aantrekkelijk te houden voor iedereen.

Ook op andere wijzen zal SKS in de toekomst meer investeren in bekendheid van de SKS, draagvlak voor Salland en bundeling van krachten. Door middel van bijeenkomsten, communicatie-activiteiten, samenwerkingsinitiatieven van Sallandse verenigingen en instellingen. Een actieve website maakt deel uit van de activiteiten.

Deze ambities van SKS worden in 2014 verder uitgewerkt en vertaald in concrete werkplannen voor de komende jaren. Daarin wordt ook aangegeven welke financiële, facilitaire en organisatorische ondersteuning daarvoor noodzakelijk is. Verdere professionalisering van de SKS is gewenst en noodzakelijk. We denken aan onder meer marketing en communicatie, begeleiding projectenontwikkeling, ondersteuning van het bestuur.

GJ/